

ZLOSTAVLJANJE DJECE: OBLICI ZLOSTAVLJANJA I NJIHOVO PREPOZNAVANJE

Renata Miljević-Ridički
Filozofski fakultet, Zagreb

UDK: 179.2
364.65-053.2:179.2
37.018.1:179.2

Pregledni rad

Primljeno: 25. 10. 1995.

Zlostavljanje djece prisutno je u svim sredinama. U javnosti se često iznose slučajevi zlostavljanja djece, no poznato je da je tek mali dio zlostavljane djece prepoznat i obuhvaćen odgovarajućim tretmanom. Ovdje se navode četiri osnovna oblika zlostavljanja djece: fizičko zlostavljanje, emocionalno zlostavljanje, seksualno zlostavljanje i zanemarivanje (zapuštanje) djece te znakovi zlostavljanja. Prepoznavanje zlostavljanja i odgovarajući tretman žrtava ujedno je i preventivno djelovanje. Jedna od zajedničkih karakteristika napadača, bez obzira na to o kojem se obliku zlostavljanja radi, jest da su i sami bili žrtve zlostavljanja. To se primjećuje i u odraslih, ali i u djece napadača. S obzirom na složenost problema zlostavljanja, u njegovu rješavanju potrebna je suradnja stručnjaka različitih profila. Na žalost, u praksi ovaj problem još uvijek rješava vrlo mali broj stručnjaka.

Zlostavljanje djece osjetljivo je područje. Kad govorimo o tome uvijek se nademo u procijepu između poštivanja obiteljskog integriteta i privatnosti, s jedne strane, te potrebe da se dijete zaštititi, s druge strane.

Iako broj prijavljenih slučajeva zlostavljanja u posljednjem desetljeću raste (zahvaljujući mnogim organizacijama, u nas i u svijetu, koje pozivaju djecu da se jave u slučaju zlostavljanja) zna se da mnoga zlostavljana djeca nikad nisu identificirana.

Zanimljiv je podatak da je u Americi Društvo za prevenciju zlostavljanja djece, SPCC (*Society for the Prevention of Cruelty to Children*), osnovano 1874. godine kao dodatak Američkom društvu za prevenciju zlostavljanja životinja. Do tada nije bilo zakona koji bi zaštitio djecu od teškog fizičkog zlostavljanja i tek je SPCC

počeo otvarati mogućnosti za uspostavljanje zakona o zaštiti djece (Valentine i sur., 1984).

Znanstvenici su se zlostavljanjem djece počeli ozbiljnije i sustavnije baviti tek šezdesetih godina ovog stoljeća. Početne definicije zlostavljanja odnosile su se na vidljive simptome. Kempe (1962) spominje "sindrom pretučenog djeteta".

Danas razlikujemo četiri osnovna oblika zlostavljanja djece:

- fizičko zlostavljanje;
- emocionalno zlostavljanje;
- seksualno zlostavljanje;
- zanemarivanje (zapuštanje).

Britansko nacionalno društvo za prevenciju zlostavljanja djece (NSPCC) iznosi sljedeće podatke o prijavama koje se odnose na različite oblike zlostavljanja djece (NSPCC Annual Report 1992):

Fizičko zlostavljanje	26%
Seksualno zlostavljanje	20%
Zanemarivanje (zapuštanje)	22%
Emocionalno zlostavljanje	11%
Ostalo	21%

Starost zlostavljane djece bila je:

Do 5 godina	37%
5 do 9 godina	31%
10 do 14 godina	23%
15 do 17 godina	7%
18 i više godina	2%

FIZIČKO ZLOSTAVLJANJE

Djetetu se namjerno nanose povrede. Fizičko zlostavljanje uključuje: udaranje, tresenje, stezanje, griženje, nanošenje opekotina.

Nasilno hranjenje, grubo presvlačenje, grubo postupanje s djetetom u dojenačkoj dobi također se smatra fizičkim zlostavljanjem.

Fizičko zlostavljanje može prouzročiti modrice, opekotine, frakture, povrede mozga i unutrašnje povrede. Ponekad su posljedice zlostavljanja smrtne.

Sredstva kojima se nanose tjelesne povrede jesu: šaka, ruka, lakat, glava, noga, noga obuvena teškom cipelom, nož, drveni kolac, letva, štap, stolac, boca, željezna posuda i sl. (Ž. Horvatić i J. Rađenović, 1988).

Ako se djeci daju štetni lijekovi, droge ili alkohol, to je također fizičko zlostavljanje.

Djeca koja su fizički zlostavljana često se godinama oporavljaju od emocionalne traume.

Ponekad dijete nije izravno fizički zlostavljano, ali je svjedok, promatrač zlostavljanja u obitelji. Istraživanja su pokazala da djeca zlostavljanih majki te djeca koja su česti svjedoci roditeljskog sukoba pokazuju probleme u ponašanju te imaju smanjenu socijalnu kompetenciju i mogućnosti prilagodbe. (Grich i Fincham, 1990; Wolf i sur. 1985).

Djeca koja žive u nesređenim obiteljskim okolnostima (npr. stalni sukobi roditelja pred djecom, otac povremeno odsutan, u zatvoru ili na liječenje zbog alkoholiizma), sama postaju napadači, što je moguće primijetiti već u predškolskim ustanovama (Miljević-Ridički, 1988): istraživanje provedeno u 15 grupa djece dobi od dvije do šest godina pokazalo je da se s djecom koja napadaju drugu djecu (grizu, štipaju, tuku) kod kuće vrlo loše postupa. Često su u vlastitom domu promatrači ili žrtve i psihičkog i fizičkog maltretiranja.

Prosječna dob fizički zlostavljane djece je sedam godina i četiri mjeseca (NSPCC, 1993).

Fizičko zlostavljanje djeteta može početi već u prenatalnom periodu (Condon, 1986):

- fizički napad kao odgovor na pokrete fetusa;
- zanemarivanje i nezaštićivanje fetusa od alkohola, nikotina, droga i drugih štetnih utjecaja;
- namjerno izazivanje pobačaja (dizanje teških predmeta i sl.).

Napadači su najčešće i sami bili žrtve zlostavljanja. Sljedeći prikaz slučaja (Condon, 1986) jasno pokazuje kako se zlostavljanje prenosi iz jedne generacije u drugu:

D. R. je 15-godišnja djevojaka u prihvatilištu za maloljetne neudate majke. U 25. tjednu trudnoće došla je na ginekološki pregled radi atipičnog krvarenja. Budući da je djevojka nekoliko sati prije toga informirana da joj se ne može prekinuti trudnoća jer je prekasno, liječnica je posumnjala da je djevojka namjerno učinila nešto da prouzroči pobačaj. Pokazalo se da je djevojka redovito udarala fetus, preko trbušnog zida, kao odgovor na njegove pokrete.

Sama je to verbalizirala ovako:

"Ono uništava moj cijeli život... sve što radi po cijeli dan je da postaje veće i veće i udara me kad god mu se prohtije... ja ga mrzim i želim da izađe van iz mene... Izgledam grozno tako debela, ne mogu više ići van s društvom, čak više ne mogu niti igrati odbojku. Ono zna što mi radi i to radi namjerno. Nitko više nije zainteresiran za mene, svi se brinu samo za njega."

Životna priča ove djevojke puna je situacija zlostavljanja, još od doba kad je ona sama bila fetus:

"Ona je najmlađa od triju kćeri. S obzirom na to da joj je primarna obitelj bila disfunkcionalna, njezina boravišta su bila različita: obitelji udomitelja, državne institucije (različiti domovi za djecu) i ponekad njezina vlastita (disfunkcionalna) obitelj. Otac ju je fizički i seksualno zlostavljao od najranije dobi. Majka joj je vrlo potanko ispričala kako je pokušavala pobaciti dok ju je nosila: "Skačući sa stolca, ležeći u vrućoj vodi, opijajući se."

Očito je da je djevojka sama emocionalno deprivirana i željna pažnje, psihološki potpuno nespremna da preuzme majčinsku ulogu. Zahtjevi koje trudnoća nameće su za nju preveliki i ona projicira svoju ljutnju na fetus.

Nikad se nije identificirala s majkom, dok joj neplanirana trudnoća nije pružila priliku za to i ona sada ponavlja zlostavljanje fetusa onako kako je to činila i njezina majka.

Vrlo je vjerojatno da bi djevojka, kad se ništa ne bi poduzelo, nastavila sa zlostavljanjem djeteta i nakon rođenja.

Znakovi fizičkog zlostavljanja

U usporedbi s ostalim oblicima zlostavljanja, ove znakove najlakše je uočiti i prepoznati. To su:

- česte ozljede (modrice, masnice, opekotine, ogrebotine, lomovi) i zamatanje, prekrivanje odjećom da bi se one pokrile;
- otežano kretanje, bolni pokreti;
- tipično ponašanje: sklonost samoranjavanju, povlačenje ili agresija, bježanje od kuće, izbjegavanje povratka kući, izbjegavanje fizičkog kontakta. (Čudina-Obradović i Težak, 1995).

EMOCIONALNO ZLOSTAVLJANJE

Ako dijete ne dobiva pažnju i ljubav ili mu se neprestano prijeti i ruga, omalovažava, ono je emocionalno zlostavljano.

Roditelji koji uopće ne pokazuju ljubav i privrženost, već stalno viču, prijete i kritiziraju dijete te ono gubi povjerenje u sebe i postaje nervozno i povučeno, emocionalno zlostavljaju svoje dijete.

Navodimo iskaz odrasle osobe koja je kao dijete bila emocionalno zlostavljana (NSPCC, 1993):

"Moje djetinjstvo je bilo grozno. Imao sam mamu i tatu, ali ne mamu i tatu koji vole svoje dijete, brinu za njega i podržavaju ga. Ja sam kršćanin, ali osjećam se kao hipokrit jer su moji osjećaji prema roditeljima duboki, snažni osjećaji mržnje, bijesa, ozlovoljenosti i gorčine. Cijeli svoj život patio sam od depresivnosti, anksioznosti i očajavanja. Kad bih trebao nacrtati sliku svog djetinjstva, nacrtao bih crnu sobu bez prozora. Kad bih crtao sebe, nacrtao bih malog, prebijenog psića, koji stoji u kutu i trese se kao hladetina."

Emocionalno zlostavljanje česti je pratilac ostalih oblika zlostavljanja.

Prosječna dob emocionalno zlostavljanog djeteta je sedam godina i šest mjeseci (NSPCC; 1993).

Znakovi emocionalnog zlostavljanja:

- nedostatak povjerenja u sebe i druge, povlačenje ili agresija;
- nervozni postupci;
- nepovjerenje u druge;
- poremećaji spavanja (moguće noćne more i sl.);
- poremećaji uzimanja hrane (pretjerano jedenje ili odbijanje hrane);
- tikovi;
- bježanje od kuće;
- pokušaji samoubojstva.

SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE

Ako odrasla osoba prisiljava dijete da sudjeluje u bilo kojem obliku seksualne aktivnosti, to je seksualno zlostavljanje. To može biti: ljubljenje, dodirivanje genitalija ili grudi, snošaj, oralni seks ili gledanje i pokazivanje pornografskih časopisa i filmova ili nekog drugog pornografskog materijala.

Seksualno zlostavljanje može imati izrazito štetne i dugotrajne posljedice. Seksualno zlostavljana djeca mogu sama postati napadači ili ulaziti u osobne odnose u kojima prevladava nasilje ili zlostavljanje.

Seksualno zlostavljanje mogu počinuti i djeca djeci. Nedavna istraživanja britanske organizacije *National Children's Home* (NCH) pokazuju da je jedan od troje onih koji seksualno zlostavljaju mlađi od 18 godina. Tretman je prijeko potreban, jer, kao i kod ostalih oblika zlostavljanja, zlostavljana djeca sami postaju napadači i nastavljaju isto ponašanje u odrasloj dobi. U nastojanju da objasni što se smatra seksualnim zlostavljanjem, NCH navodi primjere za primjereno i neprimjereno ponašanje te seksualno zlostavljanje (NCH 1992):

Primjereno ponašanje:

- dvoje djece slične dobi igraju se "doktora i medicinske sestre" i "pregledavaju" se međusobno i pritom su oboje zadovoljni što sudjeluju u igri;
- sedamnaestogodišnji mladić ima seksualni odnos sa svojom šesnaestogodišnjom djevojkom i oboje to žele;
- dvoje mladih adolescenata isprobavaju peting i oboje to žele.

Neprimjereno ponašanje:

- četvorogodišnji dječak nagovara svoju trogodišnju sestru da se "igra s njegovim malim", kada ona to očigledno ne želi;
- četvorogodišnja djevojčica, čim dođe svojoj prijateljici, odmah – znači izvan konteksta neke igre – predlaže da svuku odjeću.

Seksualno zlostavljanje:

- četrnaestogodišnji dječak prisiljava devetogodišnju djevojčicu da imaju spolni odnos;
- desetogodišnji dječak nagovara sedamnaestogodišnju djevojku (mentalno

- hendikepiranu) da se pred njim svuče;
– četrnaestogodišnji dječak siluje trinaestogodišnjeg dječaka.

Znakovi seksualnog zlostavljanja

Einbender i Friedrich (1989) navode znakove seksualnog zlostavljanja u djevojčica od 6 do 14 godina:

- problematično ponašanje: pojačane seksualne preokupacije, prerana seksualna zrelost, naglašena seksualnost, sklonost seksualnim igrama;
- smanjene kognitivne sposobnosti i školsko postignuće;
- slaba socijalna prilagodba;
- depresivni i suicidalni simptomi;
- impulzivne reakcije;
- nezadovoljavajući odnosi u obitelji (pojavljuju se i kao uzrok i kao posljedica seksualnog zlostavljanja).

Ovim znakovima valja dodati medicinske indikatore zlostavljanja (Bays i Chadwick, 1993):

- prisutnost sjemena;
- genitalne i analne povrede (rastrganost, otrgnuće, nagnječenost, modrice, podlijevi krvi);
- trudnoća;
- pozitivan test na sifilis ili gonoreju (a da bolesti nisu dobivene perinatalno);
- HIV-infekcija (ako nije dobivena perinatalno ili intravenoznim putevima);
- naglašeno povećan otvor himena u odnosu na dob, uz povrede himena ili zaliječene povrede i ožiljke bez adekvatnog objašnjenja kako su povrede nastale.

Složeniji i teži oblik seksualnog zlostavljanja jest incest. NSPCC navodi iskaz trinaestogodišnje djevojčice:

"Moj tata mi je rekao da je za njega normalno da sa mnom ima spolni odnos. Morala sam mu vjerovati, jer on je moj tata. On sad želi da radim razne seksualne stvari. Molim vas da mi pomognete. Ja ne želim da moj tata ide u zatvor. Ja samo želim da to prestane."

Lundberg Love i sur. (1990) iznose rezultate kliničkih istraživanja koji pokazuju da su žrtve incesta podložne cijelom nizu psiholoških problema još mnogo godina nakon zlostavljanja. Posljedice incesta jesu:

- depresivni simptomi;
- osjećaj obilježnosti, otuđenosti i izoliranosti;
- problemi samopoštovanja;
- poteškoće u interpersonalnim odnosima i socijalnoj prilagođenosti;
- problemi sa seksualnošću;
- negativni osjećaji, ne samo prema počinitelju zlostavljanja već i prema drugim ljudima;
- strah, anksioznost;
- pretjerana briga za sigurnost drugih;
- psihosomatski simptomi.

ZANEMARIVANJE (ZAPUŠTANJE) DJECE

Kada roditelji ne zadovoljavaju osnovne dječje potrebe, kao što je primjerena hrana, odgovarajuća odjeća, toplina i medicinska njega, oni zanemaruju svoje dijete. Ostavljanje djece koja su premala da se brinu sama za sebe također je zanemarivanje.

Zanemarivanje odgoja općenito ili kako navodi Glaser (1993): nezaštićivanje djeteta od različitih opasnih utjecaja, manjak stimulacije, emocionalno neodgovaranje i nedostupnost djetetu također se smatraju zapuštanjem djece.

Prosječna dob zanemarivane djece je pet godina i jedan mjesec (NSPCC, 1993).

Znakovi zanemarivanja

- bijedan izgled (zapuštena i neodgovarajuća odjeća, prljava kosa, nokti i sl.);
- dijete napreduje slabije od svojih vršnjaka;
- izgladnelost;
- agresivno ponašanje;
- problemi s uzimanjem hrane;
- povlačenje;
- pospanost;
- dugotrajni problemi sa zdravljem;
- teškoće u školi.

Istraživanje u Hrvatskoj (Singer i sur., 1988) na uzorku od 549 ispitanika koji su u razdoblju od deset godina bili osuđivani zbog krivičnog djela zlostavljanja i zapuštanja djece pokazalo je da su u više od 90% slučajeva počinitelji samo zapuštali djecu ili su ih zlostavljali i zapuštali, a u neznatnom broju su osuđeni jer su dijete samo zlostavljali (8, 4).

U 20% slučajeva djeca su živjela u vrlo teškim uvjetima, bez osnovnih higijenskih uvjeta i bez minimalnog reda u prehrani. U 40% slučajeva su zbog neprikladne i neredovite prehrane bila u znatnoj mjeri neishranjena. Djeca koja su zanemari-vana tri do pet godina pokazivala su sljedeće poremećaje u ponašanju:

- kriminalitet (25%);
- skitnja (39%);
- poremećen odnos prema školi (57%);
- bježanje od kuće (34%);
- prekomjerno uživanje alkohola (20%).

UZROCI ZLOSTAVLJANJA I MOGUĆE INTERVENCIJE

Uzroci zlostavljanja mogu biti različiti. Objašnjenja možemo potražiti u rizičnim okolnostima vezanim uz iskustva iz djetinjstva, uz stavove i očekivanja roditelja u odnosu na djecu, uz kvalitetu bračnih odnosa, uz karakteristike djece, uz osobnosti roditelja te društvene stresove (Maleš, 1991).

Različiti izvori ukazuju na to da je zlostavljanje djece proizvod složene interakcije karakteristika roditelja te socijalnih uvjeta i kulture u kojoj se oni nalaze (Georgopolou, 1993).

Naš najpoznatiji viktinolog, prof. dr. Šeparović, o uzrocima zlostavljanja u obitelji kaže:

"Nasilje u obitelji ostaje u najvećem dijelu nepoznato. Uzroci nasilničkog ponašanja nisu specifični, posebna je situacija permanentne interakcije, rizik sukobljavanja na ograničenom prostoru. Teško je identificirati vanjske faktore. Radi se o složenim pojavama u kontekstu socijalne patologije i dezorganizacije obitelji: alkoholizam, droga, nezaposlenost, oskudica, prostitucija, zabrinutost za budućnost, ekonomska eksploatacija djece, žena i starih, ljubomora. Teško je uspostaviti korelaciju između ovih faktora i nasilništva, ali utjecajem na ove faktore moguće je smanjiti neke od izvora nasilja u obitelji." (Šeparović, 1988).

Složenost problema zlostavljana zahtijeva angažman stručnjaka različitih profila: viktinologije, socijalnog rada, psihologije, pedagogije, psihijatrije, traumatologije, pedijatrije, kriminologije, obiteljskog i kaznenog prava i dr.

Pri samom otkrivanju nasilništva mogu pomoći susjedi, odgajatelji, učitelji i liječnici.

Škole i medicinske službe rijetko podnose prijave protiv počinitelja krivičnih djela zlostavljanja i zapuštanja (samo 7, 6 % prijava prema: Singer, 1988), premda su u svakodnevnom kontaktu s djecom. U 40% slučajeva to je organ starateljstva ili centar za socijalni rad (Singer, 1988).

U većim gradovima organizirane su službe koje mogu pomoći u otkrivanju žrtava nasilja: SOS telefoni, skloništa za žrtve nasilja i sl.

Kao što smo već naveli, zlostavljanje može imati dugotrajne, ponekad doživotne posljedice. Stoga je prepoznavanje i otkrivanje zlostavljanja tek prvi korak u rješavanju problema zlostavljanja. Nakon što se zlostavljanje otkrije, potrebno je provesti odgovarajući tretman, ne samo u odnosu na dijete već i u odnosu na roditelja.

Počinitelj zlostavljanja, na žalost, najčešće jest roditelj ili bliska osoba.

Samo je u jednom od sedam prijavljenih slučajeva zlostavljanja djece počinitelj zlostavljanja djetetu potpuno nepoznat (NSPCC 1991).

ZAKLJUČAK

Do sada smo iznijeli više oblika zlostavljanja. Ono što je zajedničko svim oblicima to je "tradicija" zlostavljanja koja se prenosi s generacije na generaciju, s roditelja na dijete, s počinitelja na žrtvu zlostavljanja.

Većina onih koji danas zlostavljaju i sama je bila zlostavljana u djetinjstvu.

Danas nezaštićeno dijete sutra je napadač.

Stoga, ako se pojavi zlostavljanja posveti odgovarajuća pozornost i pokuša se smanjiti danas, to je ujedno i preventivno djelovanje za budućnost.

Mogućnosti su za prevenciju zlostavljanja raznolike: od edukacije roditelja do psihijatrijskih tretmana.

Premda se javnost često upozorava na različite slučajeve nasilja nad djecom, to je problem koji u praksi još uvijek rješava vrlo mali broj stručnjaka i kojem se ne posvećuje dovoljno pozornosti.

LITERATURA

Bays i Chadwick, (1993), Medical Diagnosis of the Sexually Abused Child, *Child Abuse & Neglect* 17 (1), str. 91-110.

Condon, J. T. (1986), The Spectrum of Fetal Abuse in Pregnant Women, *The Journal of Nervous and Mental Disease* 174 (9), str. 509-516.

Čudina Obradović i Težak, (1995), *Mirotvorni razred*, Znamen, Zagreb.

Einbender i Friedrich, (1989), Psychological Functioning and Behavior of Sexually Abused Girls, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57 (1) str. 155-157.

Georgopoulou, H. A. (1993), Child Abuse and Neglect in Europe Today: the State of the Art, Abstracts from 4th European Conference on Child Abuse and Neglect, *International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect*, str. 3-4.

Glaser, D. (1993), Child Neglect, Abstracts from 4th European Conference on Child Abuse and Neglect, *International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect*, str. 69.

Grych i Fincham, (1990), Marital Conflict and Children's Adjustment: A Cognitive Contextual Framework, *Psychological Bulletin*, 108 (2), str. 267-290.

Horvatić i Rađenović (1988), Sudska praksa kažnjavanja za delikte nasilja u obitelji, *Zbornik radova za međunarodni skup "Nasilje u obitelji"*, Jugoslavensko viktimološko društvo, Dubrovnik, str. 137-147.

Kempe i sur. (1962), The Battered Child Syndrome, *Journal of the American Medical Association*, 181, str. 17-24.

Lundberg-Love i sur. (1990), Psychological Symptomatology of Adult Incest Survivors, *Family Violence Bulletin*, 6(2) 13-15.

Maleš, D. (1991), Nasilje roditelja nad djecom, *Theleme*, 37 (1) str. 57-68.

Miljević-Riđički, R. (1988), Dijete napadač i žrtva, *Zbornik radova za međunarodni skup "Nasilje u obitelji"*, Jugoslavensko viktimološko društvo, Dubrovnik, str. 119-121.

National Children's Home (NCH), (1992), Children Sexually Abusing other Children the last Taboo?, *Summary of the Report of the Committee of Enquiry into Children and Young People who Sexually Abuse other Children*, NCH, London.

NSPCC (The National Society For Prevention Of Cruelty to Children) (1991), *If you care about children..., leaflet produced as part of the NSPCC's Act Now for Children campaign*, NSPCC, London.

NSPCC (1992) *Annual Report 1992*, NSPCC, London.

Singer i sur. (1988), Zlostavljanja i zapuštanja maloljetnika, *Zbornik radova za međunarodni skup "Nasilje u obitelji"*, Jugoslavensko viktimološko društvo, Dubrovnik, str. 103-106.

NSPCC (1993) *Why you should ring the NSPCC, Act Now for Children campaign*, NSPCC, London.

Šeparović, Z. (1988), Nasilje u obitelji: pojave uzroci rješenja, *Zbornik radova za međunarodni skup "Nasilje u obitelji"*, Jugoslavensko viktimološko društvo, Dubrovnik, str 3-15.

Valentine i sur. (1984), Defining Child Maltreatment: A Multidisciplinary Overview, *Child Welfare*, 13(6), str. 497-509, Child Welfare League of America.

Wolfe i sur. (1985), Children of Battered Women: The Relation of Child Behavior to Family Violence and Maternal Stress, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53 (5) str. 657-66.

THE ABUSE OF CHILDREN: TYPES AND SYMPTOMS OF ABUSE

Renata Miljević-Ridički

Faculty of Philosophy, Zagreb

Child abuse is present in all societies. There are plenty of cases of child abuse reported in public, but the fact is that just a few of the abused children are recognized and properly treated. Four main types of abuse and symptoms of abuse are described: physical abuse, emotional abuse, sexual abuse and neglect. If we recognize symptoms of abuse and give victims proper treatment, that is also preventive work. Most abusers, no matter what kind of abuse they have been involved in, have something in common: they have also been victims of abuse. It is obvious in adult abusers, but we can recognize it in child abusers, too. Since victimization is a complex problem, it could be solved only through the cooperation of various experts. Unfortunately, the number of experts who are involved in solving this problem in practice, is still very low.

KINDESMISSHANDLUNG: FORMEN DER MISSHANDLUNG UND IHRE AUFDECKUNG

Renata Miljević-Ridički

Philosophische Fakultät, Zagreb

Das Phänomen der Kindesmißhandlung ist in allen Gesellschaften gegenwärtig. In der Öffentlichkeit erfährt man oft von solchen Fällen, doch weiß man, daß nur eine geringe Anzahl mißhandelter Kinder als solche erkannt werden und entsprechende Fürsorgemaßnahmen erfahren. Es werden hier vier Grundformen der Kindesmißhandlung angeführt: Körpermißhandlung, seelisches Quälen, sexueller Mißbrauch und Vernachlässigung sowie Anzeichen der Vernachlässigung. Die Aufdeckung von Fällen der Kindesmißhandlung und entsprechende Fürsorgemaßnahmen für die Opfer sind zugleich die beste Vorsorge. Zu den gemeinsamen Charakteristiken der Täter, egal von welcher Mißhandlungsart die Rede ist, gehört, daß sie selbst Opfer von Mißhandlungen waren. Das gilt sowohl für Erwachsene als auch für Kinder. Da dieses Problem sehr komplex ist, bedarf es der Zusammenarbeit verschiedener Experten, um Abhilfe zu schaffen. In der Praxis ist leider jedoch immer noch eine sehr kleine Zahl von Experten an der Lösung dieses Problems beteiligt.